

Feministies Manifest 1977*

Vrijheid gelijkheid zusterschap

Denk niet dat we al zover zijn

als je naar het vrouwencafé gaat
als je in een praatgroep zit
als je op je opleiding een vrouwengroep hebt
als je van je man ook buitenshuis mag gaan werken
als je naar de discussie-avonden in het vrouwenhuis gaat
als je een groep huisvrouwen les geeft
als je je man naar MVM stuurt als hij de afwas heeft gedaan
als je op een vrouw stemt
als je je moeder aardig gaat vinden
als je mannen nog maar tot op zekere hoogte aardig vindt
als mannen emotioneel gaan doen
als je vrouwengroep subsidie heeft gekregen
als je in radicale therapie bent
als je lesbies bent
als je probeert iets feministies in het marxisme te stoppen
als je nu naast je man een vriendin hebt
als je de vriendin van je man begrijpt
als je de vriendin van de vriendin van je man bent

want ondertussen blijven vrouwen onderdrukt

we worden nog steeds in het gezin opgesloten
we draaien nog steeds voor de kinderen op
we maken het nog steeds gezellig, voor mannen en kinderen
we worden nog steeds niet serieus genomen
we doen nog steeds overal het onderbetaalde en ongewaardeerde werk
we zijn nog steeds seksobject
we worden nog steeds tegen elkaar opgezet
we lopen nog steeds het risico door mannen te worden geslagen of verkracht
nog steeds ondergaan jaarlijks miljoenen vrouwen clitoridectomie
nog steeds sterven jaarlijks honderdduizenden vrouwen aan illegale abortus

---

* overgenomen uit *Feminist 1*

De onderdrukking wordt zelfs sterker

bij de stijgende werkloosheid worden vrouwen als eersten ontslagen en als laatsten aangenomen
seksueel geweld tegen vrouwen wordt in films, boeken en tijdschriften steeds meer als gewoon voorgesteld

en we worden steeds ongelukkiger

steeds minder vrouwen durven 's avonds alleen over straat
het gebruik van valium door vrouwen neemt toe
alcoholisme onder vrouwen neemt toe
vrouwen gaan steeds meer in therapie
het gebruik van cosmetika en ondeugdelijk schoeisel neemt weer toe

Het feminisme heeft aan dit alles niets kunnen doen. Het gevaar bestaat zelfs dat het feminisme misbruikt wordt om de indruk te wekken dat het steeds beter gaat met vrouwen - en erger nog dat het misbruikt wordt om vrouwen aan te passen aan veranderde mannelijke behoeften.
Het wordt tijd dat feministen dit onder ogen gaan zien en dat ze gaan nadenken over middelen om de mannenmacht werkelijk doeltreffend te bestrijden.

Vrouwen, het wordt tijd dat we iets gaan doen

Er is niet veel tijd meer. Als er ooit nog ergens viel adem te halen, was dat aan vrouwen te danken. Maar de revolutie moet tenminste begonnen zijn vóór we binnenkort zijn gestikt.

En wanneer vrouwen hun bevrijding alleen in goedgekeurde maatschappelijke veranderingen kunnen zien, zullen ze alleen de verschrikkelijke maatschappelijke orde die hen heeft gevormd reproduceren.

Wat ooit de bedoeling was - en ook de enige manier om alle vrouwen te bevrijden - dat is bijna iedereen vergeten.

We willen toch een revolutie, dan moeten we er eindelijk eens mee beginnen.

Je bent geen feminist als je eigenlijk alleen een moderne vrouw bent: een beetje zelfstandiger, een beetje seksueler, een beetje politieker

Je bent geen feminist als je de warmte en de inzichten die vrouwen hebben opgebracht om elkaar sterker te maken aan mannen gaat brengen

Je bent geen feminist als je eraan meewerkt dat vrouwen door mannen nog beter seksueel, eroties en economies uitgebuit kunnen worden

Je bent geen feminist als je alleen vecht voor verbetering van je eigen positie of je alleen organiseert met vrouwen van je eigen beroep of klasse. Emancipatie remt feminisme, op deze manier

Je bent geen feminist als je niets doet om de positie van alle vrouwen te verbeteren

Het is niet genoeg alleen aan de Nederlandse vrouw te denken

Het is niet genoeg om andere feministen te laten werken en zelf lui in hun kielzog mee te varen

Het is niet genoeg om lesbies te zijn. Het persoonlijke is niet zonder meer feministies
Het is niet genoeg te vinden dat je nu zelf wel geëmancipeerd en of feministies bent
Het is zelfs uitgesproken onvoldoende om andere vrouwen halfverwerkt, egoïsties aangewend en ideologies onvoldoende gefundeerd feminisme te willen 'leren'
Het is zelfs slecht om je daarvoor te laten betalen want dan maak je het feminisme tot jouw broodbelang waardoor andere vrouwen je niet meer hoeven te geloven en feminisme op zich ongeloofwaardig wordt

Maar je kunt nooit genoeg naar andere vrouwen luisteren. Ze hebben je iets te leren.

In dit stadium van het feminisme is niets genoeg. Er is nog niets van de doelstellingen van het feminisme gerealiseerd.

Onderdrukking is niet alleen persoonlijk op te lossen. Onderdrukking is structureel.

Zolang er nog vrouwen zijn die niet vrij zijn is er geen vrijheid.

De onderdrukking van je zuster is ook jouw onderdrukking

De enige strijd is de strijd van ons allen en niet die van het individu.

Strijd alleen verlies je, van de ons onderdrukkende mannen en machten. Alle verworvenheden die niet gekollektiviseerd worden onder en door vrouwen, worden door de mannen tegen ons gebruikt. Als je dat niet wilt inzien werk je tegen in plaats van vóór de vrouwenbeweging.

Wij vrouwen moeten samen sterk zijn

Om de onderdrukking te herkennen en er tegen in te gaan en om niet nog langer afhankelijk te zijn van mannelijke goedkeuring.

Wij vrouwen worden van elkaar gescheiden door de banden die we met mannen hebben.

We worden verdeeld door onderscheidingen van klasse, van leeftijd, van seksuele gerichtheid, van lichamelijke aantrekkelijkheid. We worden verdeeld door het verschil in de kans die we hebben gehad om op eigen kracht in de maatschappij iets te bereiken.

Feministen zijn we als we de banden, met mannen verbreken en de onderlinge verschillen overwinnen. Als we ons vertrouwen in de mannelijke samenleving opzeggen en de mannen onze liefde onthouden. Als we onze energie gebruiken om vrouwen sterker te maken en om een samenleving te ontwerpen waarin vrouwen menswaardig kunnen leven.

Laten we ophouden ons achter onze onderdrukking te verschuilen. Laten we minder angstig zijn, minder onzeker, minder verontschuldigend - en minder laf en gemakzuchtig. Laten we duidelijk maken waarvoor we staan. Als we met ons allen een stap vooruit maken, zal niemand ons kunnen terugduwen.

Zand in de machine! Lach de mannen uit! Verdedig jezelf en je medevrouwen, en verkoop ze niet aan de onderdrukkers! Dat is het begin van de revolutie!

Laten we ons identificeren met vrouwen zoals we weten dat ze kunnen zijn: moedig, vrolijk en verantwoordelijk.